

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experiment) ศึกษากลุ่มเดียวตามแบบ One-Shot Case Study โดยจัดฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานครและศึกษาผลการฝึกอบรมทางด้านทักษะการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมซึ่งได้ดำเนินการในหัวข้อดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เป็นโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและครอบคลุมเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1.1.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิจัย

3.1.1.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการและสังคมผู้สูงอายุ และอาจารย์คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งมีความเชี่ยวชาญด้านงานศิลปะประดิษฐ์เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาคัดเลือกแผนฝึกอบรม

3.1.1.3 นำความรู้และสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากข้อ 3.1.1.1 - 3.1.1.2 มาสร้างแผนการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งมีจำนวน 8 เรื่อง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 หัวข้อการฝึกอบรมจำนวน 8 ครั้ง

ครั้งที่	กิจกรรม
1	การตกแต่งถุงผ้าลดโลกร้อน
2	การจัดดอกไม้บูชาพระ
3	การ์ดแทนใจ
4	กระเช้าอวยพร
5	พวงกุญแจจากเศษผ้า
6	โมบายแขวนรูป
7	การพับผ้าเช็ดหน้า
8	การประดิษฐ์เข็มกลัด

3.1.1.4 ดำเนินการสร้างโปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุโดยกำหนด จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนและการประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1.4.1 กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์เป็นส่วนที่ระบุถึงกิจกรรมการประดิษฐ์วัสดุต่าง ๆ ที่จัดให้ผู้สูงอายุ

3.1.1.4.2 จุดประสงค์เป็นผลสำเร็จของผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมจนบรรลุเป้าหมาย ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญและมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรม

3.1.1.4.3 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนที่ระบุถึงขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมโดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1) ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่กิจกรรม โดยวิทยากรแนะนำเกี่ยวกับหัวข้อการฝึกอบรม จากนั้นแนะนำวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการประดิษฐ์ชิ้นงาน

2) ขั้นดำเนินการ เป็นการสาธิตวิธีการประดิษฐ์ชิ้นงานต่าง ๆ และให้ผู้สูงอายุเริ่มดำเนินกิจกรรมโดยวิทยากรช่วยแนะนำผู้สูงอายุเป็นรายบุคคลเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สะดวกยิ่งขึ้น

3) ขั้นสรุป ผู้สูงอายุและวิทยากรร่วมกันสรุปขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ วิทยากรอธิบายเพิ่มเติมในการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติหรือทำเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายเพื่อสร้างรายได้

3.1.1.5 นำโปรแกรมการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.1.1.6 นำโปรแกรมการฝึกอบรมที่สร้างและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์

เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผลที่กำหนดไว้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แล้วนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-1

3.1.1.7 นำโปรแกรมการฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้ (Try Out)

3.1.1.8 นำโปรแกรมการฝึกอบรมที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายที่สถานสงเคราะห์คนชรารับบางแค 2 เพื่อหาข้อบกพร่องของโปรแกรมการฝึกอบรมจากนั้นปรับปรุงอีกครั้งให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.1.2.1 แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน การให้คะแนนแต่ละข้อมีระดับคะแนนเป็น 3 2 และ 1 ซึ่งผู้ประเมินต้องพิจารณาพฤติกรรมแต่ละขั้นตอนแล้วให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ระบุไว้

เกณฑ์การให้คะแนนทักษะการปฏิบัติงาน ดังนี้

คะแนน ระดับทักษะการปฏิบัติงาน

- 3 เมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดถูกต้องและเหมาะสมกับชิ้นงาน
- 2 เมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์บางชนิดถูกต้องกับชิ้นงาน
- 1 เมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์ไม่ถูกต้องกับชิ้นงาน

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนของแบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน จำนวน

5 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยประยุกต์มาจากเกณฑ์ของสุภาพ (2551)

ค่าคะแนน 1.00 - 5.66 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับต้องปรับปรุง

ค่าคะแนน 5.67 - 10.33 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับพอใช้

ค่าคะแนน 10.34 - 15.00 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1.2.1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานเพื่อวัดประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติงาน

3.1.2.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3.1.2.1.3 ดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานจากนั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.1.2.1.4 วิเคราะห์งานโดยพิจารณาข้อปฏิบัติที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมสร้างแบบวัดการปฏิบัติและเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดประเมินในแต่ละข้อปฏิบัติของขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติ

3.1.2.1.5 นำแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนของแบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน ความเหมาะสมของภาษาและความชัดเจนของขั้นตอน โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ ความถูกต้อง ความเหมาะสมของข้อความ และสำนวนภาษา ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 1

3.1.2.1.6 นำแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 15 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนนโดยมีผู้ประเมิน 2 คน หลังจากนั้นนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามวิธีของเพียร์สันได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน 4 เรื่อง ดังนี้ 0.82 0.84 0.82 และ 0.88

3.1.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ จำนวน 5 ข้อ

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนระดับความพึงพอใจ ดังนี้

คะแนน	ระดับความพึงพอใจ
3	มาก
2	ปานกลาง
1	น้อย

เกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ย โดยประยุกต์มาจากเกณฑ์ของสุภาพ (2551) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังต่อไปนี้

3.1.2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและแนวทางในการสร้างข้อคำถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมเรื่องศิลปประดิษฐ์ในผู้สูงอายุ

3.1.2.2.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามแนวคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อให้ได้เนื้อหาเพียงพอและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัด

3.1.2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3.1.2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างและผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วให้ไปตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน แล้วนำผลมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 1

3.1.2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.34-0.68 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.2 วิธีการ

3.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค อาคารสุขสันต์ ปี พ.ศ. 2553 ที่เจ้าหน้าที่ได้คัดเลือกว่ามีสภาพร่างกายที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรม และมีความสนใจ สมัครใจในการเข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน 15 คน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experiment) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบ One-Shot Case Study (ผ่องพรรณและสุภาพ, 2549) คือ กำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียว และวัดผลหลังการทดลอง ด้านทักษะการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรม ดังตาราง 3.2

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

E (กลุ่มตัวอย่าง)	ทดลอง (Treatment)	ทดสอบหลัง (Posttest)
-	X	O

ความหมายของสัญลักษณ์

X แทน โปรแกรมการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ

O แทน ทักษะการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรม

3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.2.1 ขั้นเตรียมการ

3.2.2.1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ถึงผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตดำเนินการฝึกอบรม

3.2.2.1.2 ติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการและสังคม ผู้สูงอายุ ผู้ช่วยวิจัย เพื่อวางแผนในการฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์

3.2.2.2 ขั้นดำเนินการทดลอง

3.2.2.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการฝึกอบรมด้วยตนเองและมีผู้ช่วยวิจัย โดยการจัดฝึกอบรม เรื่อง ศิลปะประดิษฐ์กับกลุ่มเป้าหมายเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง คือ วันจันทร์ ในช่วงเวลา 13.50 – 14.50 น. ในเดือนธันวาคม 2553 – มกราคม 2554 จนสิ้นสุดการทดลอง โดยมีรายละเอียดการฝึกอบรมดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ตารางการฝึกอบรม

ครั้งที่	กิจกรรม	วัน	เวลา	หมายเหตุ
1	การตกแต่งถุงผ้าลดโลกร้อน	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
2	การจัดดอกไม้บูชาพระ	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
3	การ์ดแทนใจ	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
4	กระเช้าอวยพร	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
5	พวงกุญแจจากเศษผ้า	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
6	โมบายแขวนรูป	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
7	การพับผ้าเช็ดหน้า	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	
8	การประดิษฐ์เข็มกลัด	วันจันทร์	13.50 – 14.50 น.	

3.2.2.2.2 ขณะดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประเมินทักษะการปฏิบัติงานของผู้สูงอายุทุกครั้ง

3.2.2.2.3 เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมตามกำหนด ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน ทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรม เรื่อง ศิลปะประดิษฐ์สำหรับผู้สูงอายุ และถ้าผู้สูงอายุคนใดมีข้อจำกัดในการเขียนและการอ่านหนังสือผู้วิจัยจะเป็นผู้อ่านข้อคำถามและบันทึกคำตอบ

3.2.2.3 ขั้นสรุป นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาสรุปและอภิปรายผล

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและวิเคราะห์ตามขั้นตอน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

3.2.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุโดยแสดงการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3.2.3.2 วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมฝึกอบรมเรื่องศิลปะประดิษฐ์ของกลุ่มเป้าหมายโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง